

Před posledním svítáním

Anna Šochová

<http://www.koste.unas.cz/>

(Jedné noci léta Páně 1476, nedaleko Bukurešti.)

Blíží se bitva, rozhodná pro každého v této zemi, ba snad i pro celý svět. Muži tlumeně hovoří, kníže zakázal rozdělávat ohně. Turci nesmějí ani tušit, kudy se blíží jejich zkáza. Kníže Vlad III. nechce nic ponechat náhodě. Targoviště, místo svého proslaveného vítězství, nemá daleko, ale doba proměnila vojáky i bojary.

Kníže se vrátil po příliš dlouhé době. Dvanáct let zajetí! Prokletý Korvín, chamtivec nejzrádnější... Ano, Vlad je dnes podporován Sedmihradskem a Moldávií, Evropa prý dokonce s nadějí očekává ochranu právě od něj, ale tady a teď je Vlad III. sám. Řečičky a před lidem zdůrazňovaná přátelství králů tady nepomohou.

Předivo úkladů, zrad a spojenectví mezi vlastními bojary po svém návratu kníže zatím nedokáže správně rozpoznat. Mnozí uhýbají očima, nesnesou jeho ostrý pohled. Bojí se, že na dně jejich duše kníže uvidí i to, co oni cítí jako vinu a on již přenechal Bohu – nebo na klidnější dobu. Nebo co by mohlo být odhaleno a nelíbilo by se mu. Bojaři vědí, jak Vlad Dracula řeší, co se mu nezamlouvá. Pamatují si hostinu mezi kůly... Dnes však potřebuje každou paži, každý meč, každé hrdlo, děsící Turky bojovým řevem.

Všechno je zatím vratké. Kníže chytil otěže. Nevládne zatím z pevné země, skály, neotřesitelného trůnu, ne. Stojí na písku. Nebo na divoké, nezkracené kobyle. Jak bojovat proti Turkům a zradě kolem sebe zároveň? Nemůže mít oči i vzadu, neslyší smlouvání za tlustými zdmi, nemá tisícovku paží, aby každého nepřítele chytil pod krkem. Pouze síla a moc, společné vítězství, pověsti o čárech, které jeho osobu chrání, jen to může stmelit křesťanské muže do vojska, které Vlad tolik potřebuje. Písek pod knížetem ztvdne jedině vítězstvím a pachem turecké krve do skály a Vlad z toho kamene vztyčí vysoké ochranné hradby pro věčný klid křesťanstva!

Je to tak, nelze si nalhávat naděje o vlastenectví a odhodlání. Bojarská čest? Pche! Kníže Vlad zažil příliš mnoho trpkostí a hořkých zrad, těžkých zkoušek. Pletichy mocných ho odsunuly na dlouhý čas do tmy a beznaděje. Korvínovi pochopové ho obrali o všechno, co pokládali za cenné, roky marně lámali jeho hrdost. Nezlomili, nemohli, nejsou lepší, než sultán Murad nebo jeho syn.

Kníže ví, že opět sklízí nedobré plody velkých hráčů světa. Teď aby napravoval, co krátkozrací neumětelové zanedbali. Pro krátké výhody ztratili příležitost úplného vítězství! Kníže ví až bolavě přesně, že navzdory pověstem o svém velkém vítězném návratu nemá jistou ani půdu pod kopyty svého koně.

Jen Bůh je s ním, všemocný a vševědoucí Bůh, jenž touží, aby Vlad šlápl na krk drakovi, té turecké a vůbec muslimanské zkáze. Vyvolil si k tomu úkolu Vlada ještě jako chlapce, když mu umožnil poznat nepřítele v jeho vlastním paláci, prozkoumat útroby obludy, s níž nyní celý život zápasí. Bůh zaštil Vlada temnou, ale jeho dílu prospěšnou slávou, štítem krutosti a nenávisti. Jistěže to břímě Vladovi někdy mate rozum, ale jindy mu pomáhá nahlédnout do jiných časů. Je to mezisvětí, které Vlada varuje, konejší, přivádí mu ty, kdo umějí poradit.

Vlada vede jediný a pravý Bůh, jehož má dnes vzývat po Korvínově a Hunyadově způsobu, ale srdcem se modlí dál jako pravoslavný. Katolík nebo pravoslavný, vždy je to přece křesťan, kterému hrozí muslimanská zkáza!

***

Kníže Vlad prochází nočním ležením. Měsíc s hvězdami svítí dost, aby se vyhnul zrádným místům a při chůzi nezakopl ani jednou nezavrával. Naučil se ve tmě vidět mnohem víc, než ostatní. Baví se dnes tím, jak svou jistotou mužům připomíná noční běsy a zjevení, když kráčí kolem nich jako temný duch a osobně v tuto chvíli doplňuje všechny strašidelné pověsti o své osobě.

Co je to tam? Zahlédl kohosi, kdo stojí klidně a vyčkává, až se k němu kníže přiblíží. Očekává jej, jak nevídané! Zdá se, že oči v bledé tváři neuhýbají knížecímu pohledu, jakkoliv ostře pozoruje neznámého. Neznámého a přece povědomého. Dobrý chlap, hodnotí kníže přímou, s jakou mu muž hledí do tváře.

„Kdo jsi!“

Bojar se jen více napřímí. Ó, jako rovný s rovným že by si troufl s knížetem jednat?! Tím větší vzácnost se děje! Knížeti se líbí víc a víc. Vtom se na bojarově hrudi zaleskl řetěz s ozdobou, kterou Vlad moc dobře zná. Bože dobrý! Že by ...?

Kníže se rozhlédl. Ležení jako kdyby ustoupilo do mlh, jako by zůstal s bojarem sám v celém širém okolí. Toto je přece mezisvětí! Téměř dva roky jej neobklopilo. Kníže Vlad si oddechl a zároveň jej zamrzelo, že jediným člověkem, který na něj dokáže hledět upřímně a beze strachu, je kdosi odtud. Hm, odjinud, odtamtud.

„Již chápu, jsi posel Boží – nebo pekel, co já vím. Podle šatu pocházíš ze srbské strany... Co mi má napovědět tvé znamení řádu?! Ó, již rozumím! Ty jsi samotný Miloš Obilič?!“

„Jsem, synu Draka. A tys můj slavný následovník a pokračovatel.“

Kníže Vlad se uklonil s úctou, jaká náleží hrdinovi. Poklekl by jako před svatým, ale ovládl se – Obilič je proti němu přece jen pouhý bojar, nic víc.

„Tvůj příklad mne provází od dětských let. Otec mi vyprávěl o Dračím řádu, o tom, jak jsi poprvé ty sám Drakovi probodl srdce.“

„Já probodl srdce sultánovi, ty statečně stínáš palice tisícihlavé sani. Přicházím, abych ti napověděl, jak tureckého draka jednou provždy odpravit.“

„Před touto bitvou? Je snad něčím výjimečná? Poradíš mi lest nebo varuješ před zmarem? Počítám, že vyrazíme zprudka a rychlé bude naše vítězství – nebo zkáza. Znáš vrkavost válečného štěstí.“

Miloš Obilič zavrtěl hlavou a vzal do ruky přívěšek na řetězu, symbol Dračího řádu, který založil.

„S jinou teď přicházím, neboť Bůh určil tento večer, aby ulehčil mé duši. Rok za rokem toužím předat, co mi blesklo hlavou v poslední chvíli života. Pohlédni na znamení, které tak dobře znáš. Co vidíš?“

Kníže Vlad pokrčil rameny.

„Vidím zdobně stočeného draka, jehož dlouhý ocas se omotal kolem krku... Kolikrát jsem si říkal, že by stačil uzlík a spoutal by se sám. Již rozumím! Žádné kopí, žádný meč, ale vlastním ocasem uškrcený!“

„Tak, tak, dobře chápeš, bratře. Já sám poselství tohoto znaku nepochopil včas, zaslepila mne pomsta za Kosovo pole. Ano, již za mne takový drak býval zobrazován, nevymyslel ho Zikmund ani jeho zlatníci. Já však hledal a probodl srdce. Ty zase stínáš hlavy a nabodáváš na

kůly. Přesto sám vidíš, jak Turci znovu a znovu vylézají a ženou se do boje.“

Kníže Vlad popotáhl pravicí za konec svého kníru.

„Sysifovská práce, což. Jak ale způsobit, aby tak nicotný koneček obludy stisknul její vlastní krk? Napadá mi, že takhle blízko k Mehmedovi měl můj bratr Radu. Přestoupil na islám, prý byl i sultánovým milcem – ale už hnije v hrobě. Ten se nezmění v proradný koneček ocasu – leda by Mehmeda strašil po nocích.“

Kníže se chraptivě zasmál náznaku dvojsmyslů, potom se zachmuřil a odplivl si. Bratrova zrada na otci a křesťanstvu a dávné mužské něžnosti mu byly stejně odporné.

„Pozdě jsi přišel se svou radou, Obiliči!“

„Snad pozdě, snad brzy,“ namítl srbský hrdina. „Říká se o tobě, že ses u sultána přiučil mnohému, dokonce i čárům. Jsi jediný, komu smím svěřit, čeho jsem se dovtípil, než mne Osmané popravili. Přemýšlej, bratře, jak toto poselství udržet na světě, jak zařídit, aby zůstalo v paměti křesťanů.“

Kníže Vlad přikyvoval, svažil obočí.

„Připomínáš mi moji smrtelnost, bratře? Bylo by moudré nespolehat na to, že zítra uvidím zapadnout slunce. Budiž, tvůj příchod má své místo, svůj pravý čas. Ale co dál? Je mi milejší vyhlídka na pořádnou bitvu a ruce potřísněné krví, než předivo intrik – s tím by ses měl obrátit tamhle na bojary.“

Kníže máchl paží a opět si potřeboval odplivnout. Pohlédl na Obiliče, ten ani brvou nehnul, stále čekal.

„No dobrá. Vědění, které v sobě nosím, by nemělo zmizet se mnou, v tom ti dávám za pravdu. Nesmí padnout do zapomnění ani tvoje poslední myšlenka, třebaže právě teď netuším, kde chytat draka za ocas. Snad se najde důvtipná hlava, která hádanku rozluští. Musí však vědět dost, aby důvtip a lest nevyšly nazmar. Kdo bude pokračovat v mém boji? Nestačil jsem synovi nic povědět, nic ho naučit. Možná bude statečně bojovat a dosáhne slavných vítězství, ale Vladem Draculou nikdy nebude. Kdybych byl raněn, zajat nebo padl, stanu se již

pro syna pouhým jménem. Jen pro tohoto jediného syna... Smutné pomyšlení!“

Obilič zvedl dlaň k hrudi a umírně se uklonil.

„Můj čas vypršel, bratře. Noc pokročila a ty máš zůstat sám s myšlenkami, které jsem rozvířil. Kolem je ticho, nikdo tě nebude rušit.“

Kníže potřásl hlavou. On i tady slyšel víc, než v nejhlubším vězení.

„Bratře Obiliči, to ticho slyšíš pouze ty. Ani zde, v mezisvětí, jak tomu říkávám, neznám dokonalého ticha. Naopak, ostřeji tu vystupují okolní naděje, touhy, strachy. Věř, já velice dobře uvykl v tichu rozeznávat mátohy strachu a mlhy zrádných tužeb! Jsou lepkavé, sotva je setřeseš z prstů, už se omotávají kolem kotníků. Jsou neodbytné jako svízel, ani si nevšimneš, kde se přilepila. Tys žil mezi sobě rovnými, mezi stejně horlivými srdci a odvážnými bojovníky. Zabij nebo padni, takoví jste byli. Slavní a opěvovaní budete až do skonání věků. Tihle bojaři zde? Kdybys je viděl! Proplétají se mezi dny jako úhoři, z každé strany usilují vyzískat pro sebe, přežít cokoliv. Já zvítězím nebo padnu – oni přežijou a tím zvítězí.“

Obilič zavrtěl hlavou.

„Neznám pro tebe útěchy ani rady. Tisíc paží bys musel mít, oči kolem hlavy...“

„Tak i já cítím tento těžký večer před bojem,“ zachmuřeně přikývl kníže. Obiličova podoba již slábla, odcházel.

„Bud' sbohem, bratře, Synu Drakův! Naděje hrdinů od Kosova pole, tvého otce a nejstaršího bratra, všechny jsou s tebou.“

„Budiž ti země lehká, Miloši Obiliči, a věř, že tvému příkladu ostudu neudělám!“

***

Rytíř Miloš Obilič zlehka opětoval poslední úklonu a již úplně zmizel ve tmě. Kníže strnul. Vzadu vpravo, jakoby od ležení, se ozvaly kroky. Kroky zde?! Vždyť kolem stále vládne mezisvětí! Byly zvláštní. Kníže si byl totiž ihned jistý, že opravdu patří sem.

Mezisdvětím již kdysi jako chlapec u sultána nazval zvláštní místo, kde se mu zjevovaly děje vzdálené nebo budoucí, ba i lidé různých časů, aniž by je dříve znal. Zarazil se, ostražitě hleděl k houští, odkud sem někdo přichází. To není samo sebou, takové to ještě nikdy nebylo. Nikdo v mezisdvětí nechodí slyšitelně! Nebo dnes ano? Kdo? Jakým jménem, s jakou mocí?!

Mnicha Gavriila poznal hned, jak vystoupil zpoza stromů. Známa vytáhlá postava znamenala úlevu, přesto kníže dál nevěřil, zaváhal. Co se s tím hubeňourem jenom stalo, že se tu objevil? Je snad již mrtvý?! Leda nenadálou zradou, možná jej přichází varovat. Vlad jej přece viděl ještě před západem slunce. Hm, pod duchem by nezapraskaly větvičky. Opravdu to bylo teď - a znovu! Nikdo se neplíží za mnichem, nikdo ho neobchází stranou. Nebo snad zná mnich mezisdvětí tak dobře jako on, kníže Vlad III., Kaziklu bey?

„Mnichu Gavriilo?!“

„Tu jsem, vznešený kníže, jak mi Bůh přikazuje.“

Tak tedy vskutku Vlada nešálil sluch, Gavril vypadá jako skutečný a ještě živý. Je prvním hmatatelně živým a známým člověkem, s nímž se tu setkal. Často si pochvaloval, že mu vidiny přinášejí útěchu a i v mezisdvětí jim děkoval za naděje, které přinášely, za snová setkání. Mnichův příchod vše mění, pokud ovšem nepomíjí vyměřený čas jednoho z nich. Kníže se rozhlédl - nemýlil se, stále byl obklopen mezisdvětím, v jehož temnotě je každý obrys jakoby postříbřený.

„Pověz mi, Gavriilo, co vidíš?!“

„Vidím noční les, jak jej milostivý Bůh vyňal z vnímání nepovolaných. Stojím tu proti tobě, vznešený kníže, jen několik kroků vzdálený vojsku, a přece daleko od každého obyčejného smrtelníka.“

Mnich se pokřižoval, uklonil a Vlad přikývl.

„Věděl jsem, že v tobě cosi bude, mnichu. Věřím, že jen Boží vyvolenci se mohou takto setkávat.“

„Já zase věřím, pane, že z tebe nemluví falešná pýcha. Jsi skutečně nástrojem Božím, jeho mečem v této těžké době. Bůh mne zavolaal, abych tě navštívil v této chvíli na tomto místě. Jen jednou jsem zatím, z vůle Boží...“

„Dosti tlachání, mnichu Gavrilo,“ rázně přetrhl zajímavou mnichovu řeč Vlad. „Sám bojar Obilič mi napověděl, jak dosíci zmaru celé té turecké obludy, která stále rozevívá chřtán, aby pohltila svět. Já však nevěděl, komu předat poselství, kdo by měl střežit můj odkaz.“

„Urozený kníže, pane můj, jakýže odkaz? Vždyť pevně držíš vládu, nelítostně porážíš Turky...“

„...A právě proto mi zrada stále dýchá na krk! Jsem vojevůdce a vladař, musím ze všech stran promýšlet další dny,“ připomněl zaraženému mnichovi kníže a pokračoval:

„Bůh dovolil, abychom se setkali právě tady a právě v tuto noc. Nesmíme promeškat čas, do něhož jsme byli touto milostí přeneseni. Tak jako Obilič založil rytířský řád, tobě ukládám, mnichu Gavrilo, střežení svého odkazu. Vyber mezi bratry mnichy ty, kdo budou držet v paměti, co ti řeknu. Najděte bystré chlapce, budoucí bojovníky. Učte mým slovům v tajnosti všechny, kteří budou schopni mne následovat. Rozmnožuj má slova o další důkazy jejich pravdivosti, drž je jako základ vědění o věčném nepříteli.“

Mnich padl na kolena a sepjal ruce.

„Ó pane, jak jen to mám udělat? Tolik vědění mi přece jedním slovem nepředáš! Kdybych mohl při tobě pozorně stát a naslouchat ti, přesto bych potřeboval celé roky, abych přejal, cos vídal na sultánově dvoře, jak a proč vždy prohlédneš úmysly bojarů a...“

„Mlč, Gavrilo, poslechni můj rozkaz! Budu-li zítřejšího večera žít, sám ti povím víc. Nebudu-li, do klášterní cely přijdu za tebou. Povím ti, kterak draka zahubit konečkem jeho vlastního ocasu... Jediné mi však slib: ty sám se o moje pohřbení nestarej, zavolej další mnichy. Je to lest, která od tvého poslání odvrátí pozornost. Budou myslet, že jsem tě zahnal. Ano, tak to bude správné. Ještě dnes v noci se vrať ke svým a pošli sem nějakého bratra. Ne, víc bratrů, neboť mrtví si zaslouží křesťanské pohřbení, umírající odevzdat smířenou duši a ranění – nu, někdo je musí podepřít, než znovu pozvednou meč!“

Mnichvstal několikrát se přežehnal a znovu ukláněl.

„Budu se za tebe stále modlit, můj vzácný kníže. Slibuji a přísahám, že tvým rozkazům a přáním dostojím.“

Vlad ohrnul spodní ret a zvedl bradu.

„To se přece rozumí samo sebou, mnichu, že mne uposlechněš a otlačíš svá kolena při modlení! Nasypal jsem vám zlata dost, kostely a kláštery opevňoval, tu maličkost, že mou duši ovinete zpěvy a modlitbami, právem očekávám.“

Propustil Božího sluhu panovačně, jak to uměl pouze on, a pohlédl k nebi. Ze stromů kolem se již ztrácelo stříbřité ožínění. Svět temněl do obyčejnosti, z ležení se dovalila směs tišených slov a pohybů. Kníže tasil meč. Zaleskl se skoro hladově. Čepel měl zatím čistou, bez kapky turecké krve. Těší se meč, těší se on. Zvedl paži vzhůru, jako by špičkou meče chtěl dosáhnout k nejbližšímu mrkajícímu nebeskému tělesu.

„Budu tu dál, věčně. Díky ti, Bože, za tvou přízeň a dary! Teď staň se cokoliv. Cítím to břemeno i výsadu, vše, čím jsi mne obdařil! Mé jméno půjde staletími, nadále bude vzbuzovat mrazivý děs a hrůzu. Povládnu mocí silnější, než mocí meče, podržím vládu nad každým, na koho vztáhnu ruku... Zvítězím Tvým jménem, přísahám!“

Slova dolétla až mezi hvězdy a Vladovi se zdálo, že tam nahoře všichni sklonili hlavy a vzdali se Boží vůli jako on. Hvězdy naráz přivřely oči, i měsíc zastřel svou jasnou tvář, souhlasil s Vladovou přísahou. Stal se synem Věčnosti. Syn Drakův dojde nesmrtelnosti.

Potom vzpomněl na mnicha Gavrilu a ušklíbl se. Všechno mu předá, beze sporu. Jak se mu to ale bude líbit? Bude modlíka strašit víc vyprávění o slastech naslouchání křiku umírajících nebo o tom, jak Vlada vychovávali ve všech ohledech? Bude vyděšený z vyprávěnek o potěšení z nasládlého puchu hniloby a krve nebo z toho, jak proměnit ženské tělo na nástroj přeslaské rozkoše, v níž se muž rozpouští jako med v ústech?

S dobrou náladou kníže zastrčil meč a vykročil mezi druhy. Dnes jsou to jeho druzi, spojení nastávající bitvou. Zítra? Uvidíme. Kníže si pravicí prohmátl šiji. Chruplo to jednou, podruhé, příjemně se celý uvolnil. Ještě mu sedí hlava na krku...